

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی هرمزگان

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم خام طرح دوره

مدیریت سلامت در حوادث و بلایا

واحد آموزش علوم پزشکی و برنامه ریزی درسی

(۱) مشخصات درس (تکمیل همه ی موارد این بند ضروری می باشد)

- عنوان درس :.. مدیریت سلامت در حوادث و بلایا
- نوع و میزان واحد به تفکیک: ● نظری ۲ واحد ، ○ عملی ..... واحد
- رشته و مقطع تحصیلی دانشجوی: پزشکی عمومی
- تعداد دانشجو: ۳۴
- پیشنیاز درس: ندارد
- زمان درس: نیمسال دوم ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲ ماه ..... روز یکشنبه ساعت ۱۰ - ۸
- مکان آموزش : دانشکده پزشکی - ساختمان حکیم

(۲) مشخصات مدرس / مدرسین: (تکمیل همه ی موارد این بند ضروری می باشد)

- نام گروه آموزشی: پزشکی اجتماعی
- نام و نام خانوادگی مدیر گروه : دکتر عبدالجبار ذاکری
- نام و نام خانوادگی مدرس طراح: امان الله زمانی
- پست الکترونیکی مدرس طراح و شماره تماس: irana53@yahoo.com. ۰۹۱۷۱۶۶۱۲۵۳
- نام و نام خانوادگی مدرس مسئول: امان الله زمانی
- پست الکترونیکی مدرس مسئول: irana53@yahoo.com
- مدرسین همکار: ----

(۳) توضیحات و اهداف کلی درس: (در این بخش مقدمه ای در خصوص درس و اهداف کلی آن که در کوریکولوم مصوب اشاره شده آورده شود)

شرح درس:

حوادث و بلایا به عنوان وقایعی شایع در طول تاریخ همواره بشر بوده و زندگی وی را دچار مشکل نموده آمد. این وقایع (اعم از طبیعی و انسان ساخت) اثرات مخرب خود را بر جوامع بشری تحمیل کرده اند و آنها را مقهور نیروی خویش ساخته اند. میلیون ها نفر را کشته و چندین برابر را مصدوم و آواره ساخته اند. زندگی روزمره آنها را از هم پاشیده و درد و رنج را بر آنها تحمیل کرده اند. از جمله این بلایا در حافظه تاریخی جهان ثبت شده اند می توان زلزله بم و هایتی، سونامی شرق آسیا، هاریکن و طوفان های متعدد، جنگها و ناآرامی های اجتماعی، همه گیری و جهان گیری هایی چون مرگ سیاه، آنفلوانزای اسپانیایی، سارس، ابولا، زیکا و اخیرا کووید ۱۹ اشاره کرد.

مدیریت این بلایا به یکباره نمی تواند اتفاق بیفتد. هر چه دولتها با هر سطح از آمادگی، امکانات و ظرفیت ها مجبور هستند که به آنها پاسخ بدهند اما لزوما پاسخ آنها هزینه اثر بخشی و موثر نخواهد بود. چرا که بایستی وقوع اینگونه مخاطرات و بلایای ناشی از آنها را پیش بینی کرد و برای آنها آماده بود. بنابراین بایستی آمادگی و تامین امکانات لازم برای کاهش خطر بلایا بایستی دائمی باشد. از اولین قدم ها بر آمادگی، آموزش و تمرین کارکنان است که باید به تناوب و در دوره های زمانی مشخص صورت گرفته و تکرار شود.

از جمله اثرات بسیار قابل توجه بلایا نیازمند پاسخ فوری نیز هست، نیازهای بهداشتی درمانی است. سازمان های بهداشتی درمانی از همان لحظات وقوع بلایا تا ماهها و حتی سالها بعد بایستی به ارائه خدمات سلامت بپردازند. هر گونه نقصان در ارائه خدمات سلامت، عوارض جبران ناپذیری را خواند داشت. طیف وسیعی از نیروهای بهداشتی درمانی هم ارائه این خدمات را برعهده می گیرند و ارائه خدمت توسط این واحدها نیازمند پیش بینی منابع مورد نیاز، آموزش و تمرین پرسنل، پیش بینی و تامین زیر ساختها هست.

لذا لازم هست که سازمان ها، مدیران و نیروهای بهداشتی درمانی با خصوصیات و شرایط متعاقب اینگونه بلایا و با اصول و مبانی مدیریت سلامت در شرایط اضطراری ناشی از آنها آشنا شوند.

در قانون اخیر مدیریت بحران کشور در بند الف ماده ۱۴ وزارت خانه های آموزش و پرورش، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی موظف شده اند که واحدهای درسی به عنوان "آمادگی در مقابل حوادث و سوانح" در قالب برنامه آموزش مدارس، دانشگاه ها و موسسات پژوهشی تدوین کنند که قانون گذاران این دوره را برای تمامی دانش آموزان و دانشجویان الزامی کرده است، لذا این برنامه در قالب دو واحد درسی برای تدریس برای دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور برای کلیه رشته ها و مقاطع تدوین شده است.

هدف کلی: انتقال اطلاعات لازم در مورد مدیریت سلامت در حوادث و بلایا و آشنایی دانشجویان با مفاهیم و روش های مدیریت بلا در نظام سلامت است.

اهداف جزئی:

مفاهیم، واژه ها و اصطلاحات رایج در مدیریت بلایا و سوانح
وضعیت وقوع مخاطرات و بلایا در دنیا، منطقه و ایران و اثرات آنها
تاریخچه، قوانین و ساختار مدیریت بحران در کشور و سازمان های بین المللی مربوطه
هدف و روشهای ارزیابی خطر و تحلیل مخاطرات و آسیب پذیری در حوادث و بلایا
وظائف سطوح مختلف نظام سلامت در مراحل چرخه مدیریت بحران
شیوه های پیشگیری از وقوع بلایا و ارتقای آمادگی عملکردی برای مقابله موثر با بلایا و حوادث
شیوه های مدیریت و پاسخ موثر حوادث و بلایا در محیط های بهداشتی و درمانی
بازیابی پس از بلایا و برگشت به حالت بهتر از قبل
مخاطرات طبیعی و انسان ساخت شایع در کشور و اثرات سلامتی ناشی از آنها
سامانه فرماندهی حادثه و کاربردهای آن
اثرات روانشناختی بلایا و حمایت های اجتماعی و روانی
نحوه انتخاب، راه اندازی و مدیریت اردوگاه های افراد آسیب دیده از بلایا
اثرات بهداشت محیطی بلایا و نحوه مدیریت آنها
بیماری های شایع در شرایط اضطراری و نحوه پیشگیری و کنترل آنها

۴) جدول زمانبندی رئوس مطالب آموزشی کارورزی/کارآموزی

تعداد ردیف های این جدول با توجه به سرفصل درس که در کوریکولوم آمده قابل تغییر می باشد.

شماره جلسه	تاریخ	موضوع(سرفصل)	روش آموزش*	تئوری		عملی		استاد درس
				مجازی	حضوری	مجازی	حضوری	
۱	۱۴۰۲/۱۱/۱۵	آشنایی با مفاهیم، واژه ها و اصطلاحات رایج در مدیریت بلایا و سوانح	سخنرانی تعاملی	*				امان الله زمانی
۲	۱۴۰۲/۱۱/۲۹	آشنایی با وضعیت وقوع مخاطرات و بلایا در دنیا، منطقه و ایران و اثرات آنها	سخنرانی تعاملی	*				امان الله زمانی

۳	۱۴۰۲/۱۲/۱۳	آشنایی با تاریخچه، قوانین و ساختار مدیریت بحران در کشور و سازمان های بین المللی مربوطه	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۴	۱۴۰۲/۱۲/۲۰	آشنایی با اهداف و روشهای ارزیابی خطر و تحلیل مخاطرات و آسیب پذیری در حوادث و بلایا	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۵	۱۴۰۳/۱/۱۹	آشنایی با وظائف سطوح مختلف نظام سلامت در مراحل چرخه مدیریت بحران	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۶	۱۴۰۳/۱/۲۶	آشنایی با شیوه های پیشگیری از وقوع بلایا و ارتقای آمادگی عملکردی برای مقابله موثر با بلایا و حوادث	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۷	۱۴۰۳/۲/۲	آشنایی با شیوه های مدیریت و پاسخ موثر حوادث و بلایا در محیط های بهداشتی و درمانی	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۸	۱۴۰۳/۲/۹	آشنایی با بازیابی پس از بلایا و برگشت به حالت بهتر از قبل	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۹	۱۴۰۳/۲/۱۶	آشنایی با مخاطرات طبیعی شایع در کشور و اثرات سلامتی ناشی از آنها آشنایی با مخاطرات انسان ساخت شایع در کشور و اثرات سلامتی ناشی از آنها	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۱۰	۱۴۰۳/۲/۲۳	آشنایی با سامانه فرماندهی حادثه و کاربردهای آن	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۱۱	۱۴۰۳/۲/۳۰	آشنایی با اثرات روانشناختی بلایا و حمایت های اجتماعی و روانی آشنایی با رویکردهای مدیریت هدایا و کمک های انسان دوستانه داخلی و بین المللی	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۱۲	۱۴۰۳/۳/۶	آشنایی با نحوه انتخاب، راه اندازی و مدیریت اردوگاه های افراد آسیب دیده از بلایا	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۱۳	۱۴۰۳/۳/۹	آشنایی با اثرات بهداشت محیطی بلایا و نحوه مدیریت آنها	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی
۱۴	۱۴۰۳/۳/۱۳	آشنایی با بیماری های شایع در شرایط اضطراری و نحوه پیشگیری و کنترل آنها	سخنرانی تعاملی	*	امان الله زمانی

* روش آموزش:

آموزش بالینی (بیمار واقعی)
آموزش پروسیجر (در skill lab)
سخنرانی تعاملی (همراه با پرسش پاسخ)

۵) وسایل آموزشی مورد نیاز درس:

○ وسایل آموزشی معیاری (این وسایل برای تمرین مهارت استفاده می شوند و جزئی از فرایند یادگیری اند. وجود آنها نه تنها در طول آموزش بلکه در هنگام ارزشیابی نیز لازم و ضروری است.)

.....

○ وسایل آموزشی تسهیل کننده (این وسایل در فرایند آموزش برای تسهیل یادگیری به کار گرفته می شوند مثل پاور پوینت، اسلاید و...)

پاورپوینت، فیلم، وایت برد

۶) شیوه نمره دهی:

روش ارزشیابی		میزان امتیاز از کل
ارزیابی فراگیر	ارائه پروژه کلاسی و حضور و مشارکت در مباحث کلاس در کلاس	۴
	آزمون کتبی (تستی - سوالات کوتاه پاسخ - جا خالی)	۱۶
	حضور و مشارکت در مباحث کلاس	---

---	ارائه پروژه در کلاس	وظایف فراگیر
---	انجام به موقع تکالیف تعیین شده در کلاس	
---	برقراری ارتباط موثر در عرصه	
۲۰	جمع نمرات	

راهنما: جدول زیر بر اساس شیوه ی ارزشیابی (بند ۷) و وظایف فراگیر (بند ۹) تنظیم می گردد.

۸) منابع اصلی درس (شامل کتاب، مقالات به روز، جزوه آموزشی، فیلم های آموزشی):

- ۱) درستمه جامع سلامت در بلایا
- ۲) اعتبار بخشی بیمارستانی در حوزه سلامت در حوادث و بلایا
- ۳) ابزار جامع ارزیابی خطر در نظام سلامت
- ۴) سناریوهای ملی در حوادث و بلایا
- ۵) واژه شناسی حوادث و بلایا

- (۶) آمادگی بیمارستانی در حوادث و بلایا
- (۷) تاب آوری در برابر حوادث و بلایا
- (۸) ابزارهای ملی ارزیابی سلامت در حوادث و بلایا
- (۹) Ciottono's DISASTER MEDICINE